

TRIO APERTO

MILOŠ ŠTĚDRŮŇ
DALIBOR SPILKA
EVŽEN ZÁMEČNÍK
RADIM BEDNAŘÍK PREMIÉRA
VOJTĚCH DLASK

TRIO APERTO
BARBORA ŠTEFLOVÁ HOBOJ
JAN CHARFREITAG KLARINET
PAVEL HORÁK FAGOT

PROGRAM

Miloš Štědroň (*1942): *Affetti Banalissimi* (2018)

I. 5 Affetti Banalissimi — II. Solis praevia — III. Soli —
IV. Menuet — V. Fresco

Dalibor Spilka (1931—1997): *Rozmarné léto* (1984)

Evžen Zámečník (1939—2018): *Tři grotesky* (2006)

I. Allegretto scherzando — II. Allegretto — III. Allegro

Radim Bednařík (*1979): *Mikrosvěty IX* (2020) PREMIÉRA

I. Maestoso — II. Con moto — III. Maestoso agitato e con moto

Vojtěch Dlask (*1979): *Krapp-Trio* (2015)

I. Ty mě nechceš milovat? Ale to nejde! Mě nemilovat, to nejde! —

II. Jistě jste již určili diagnózu, pánové. Pomožte jí, dělejte, co umíte! —

III. Ten čaj nám dnes přines ty, Julie! — III ½. Nejspíš si ještě máte co říct...

mezi čtyřma očima — co jste nechtěli říkat přede mnou. Opustím vás. —

IV. A najednou pukla obruč kolem jeho srdce...

The background of the page is a close-up photograph of marbled paper, featuring intricate, swirling patterns in shades of grey, white, and light brown. The texture is organic and fluid, with veins and swirls that create a sense of depth and movement.

OBSAZENÍ

Trio Aperto

Barbora Šteflová — hoboj

Jan Charfreitag — klarinet

Pavel Horák — fagot

Stream koncertu zajišťuje agentura
[BIATEK](#).

Produkce — Jiří Čevela, Eva Křížková,
Lubor Pokluda, Dominika Volfová,
Lenka Zlámalová

Text — Dominika Volfová

Grafika — Jakub Rejlek

K PROGRAMU

Současná nepříznivá situace odkázala již ne jeden koncert do virtuálního prostoru. Tato relativně nová zkušenost s fungováním kultury dala příležitost také dnešnímu koncertu spřízněného dechového uskupení **Trio Aperto**, které svůj komorní recitál odehraje v prostorách vily Löw-Beer. Díla výhradně brněnských autorů tak dnes zaznívají poprvé v historii Ensemble Opera Diversa z působivých prostor secesní památky a nabízí online posluchačům plnohodnotnou „náhradu“ zrušené orchestrální inventury v podobě „brněnské hudební inventury komorně“.

Koncert zahajuje dílo významného muzikologa a skladatele **Miloše Štědroně** (* 1942). Vedle studií bohemistiky a muzikologie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity (tehdy Univerzita Jana Evangelisty Purkyně) studoval také skladbu u Zdeňka Blažka na brněnské konzervatoři, později skladbu a hudební teorii na JAMU u Aloise Piňose, Miloslava Ištvana, Ctirada Kohoutka a Jana Racka. Jeho zájem v postgraduálním studiu patřil také elektronické a technické hudbě. V letech 1964—1972 byl vedoucím Malého divadla hudby. Ve svém muzikologickém bádání se ve velké míře zabývá životem a dílem Leoše Janáčka, spolu s Leošem Faltusem rekonstruoval několik jeho nedokončených děl. Jeho studie se zabývají nejen soudobou hudbou, ale také obdobím renesance, manýrismu a baroka. Ve své kladatelské práci je velmi činný zejména v tvorbě scénické hudby (zde zmiňme spolupráci s Divadlem Husa na provázku a známé představení *Balada pro banditu*), v koncertní tvorbě užívá vlivů folkloru, staré hudby, ale i nové hudby a jazzu. Je univerzitním profesorem v oboru muzikologie.

Pětivětá skladba *Affetti Banalissimi* byla napsaná na míru tělesu v roce 2018.

Při hledání dalšího možného repertoáru jsme objevili informaci o existujícím triu od Miloše Štědroně. Bohužel jsme se nemohli dopátrat not, a tak jsme pana profesora kontaktovali, jestli o materiálu neví. Odpověděl, že ho zrovna v nedávné době někde ve skříni potkal a než aby to hledal, tak nám napíše něco zbrusu nového.

Trio Aperto

Jde o relativně krátké dílo, v jehož jednotlivých větách se střídají různé, zejména však hybné a odlehčené hudební charaktery. Zaslechnout lze líbivou, snad i vánoční atmosféru, protkanou překvapivými disonancemi, práci s tématem, hravé staccato vzájemně se doplňujících hlasů i běhavé pasáže ve svižném tempu.

Trio pro hoboj, klarinet a fagot je „humorné“ především tím, že v duchu své poetiky rád ironizuje banální, to, co je v hudbě konvenční, laciné, běžné, zaužívané... Takže uslyšíte parodie především valčíků, s jedinou vloženou pozdně gotickou melodií Solis praveia.

Miloš Štědroň

Dalibor Spilka (1931—1997), skladatel, pedagog, sbormistr a kritik, se narodil do brněnské umělecké rodiny. Vedle zájmu o humanitní obory a literaturu se věnoval také průpravě kompoziční, skladbu studoval v padesátých letech na JAMU u Viléma Petrželky. Po absolutoriu působil jako dirigent brněnského souboru Radost a sboru na Vojenské akademii Antonína Zápotockého. Jeho pedagogické působení přesáhlo i hranice Brna, hudbu vyučoval například na Střední pedagogické škole v Boskovicích nebo na pobočce brněnské konzervatoře v Kroměříži, kde zastával pozici zástupce ředitele. Během tohoto působení se zasloužil zejména o obnovení varhanního oddělení v roce 1969. Po nuceném přesunu do Brna zůstal spjat s konzervatoří, na které vyučoval kromě hudební teorie také skladbu a dirigování a jako vedoucí oddělení hudební teorie (v 90. letech) napomohl obnovení samostatnosti těchto oborů. Angažoval se také jako kritik mapující brněnské hudební dění nebo jako autor průvodních textů ke koncertům Filharmonie Brno (tehdy Státní filharmonie Brno). Z poměrně obsáhlé Spilkovy tvorby, čítající okolo dvě stě opusů, je nejvýraznější tvorba komorní — obsazením i rozsahem — a sborová. Nejen vokální tvorba je velmi poznamenána vztahem k poezii, její inspirací a láskou k češtině. Vedle rozsáhlého přehledu poezie lze najít předlohy též v lidových textech z moravského a slovenského území, ve světové literatuře nebo také v široké zásobě latinských veršů. Ve své tvorbě Spilka uplatňuje rozmanité nástrojové obsazení i instrumentální doprovody zpěvu. Směřuje k volným formám, které pojímá v neoklasicistním stylu, doplněném hravostí, smyslem pro humor, ale také rozšířenou tonalitou.

Rozmarné léto je jednovětá skladba pro hoboj, klarinet a fagot, dokončená v červenci roku 1984. Zkomponována byla pro Filharmonické dechové trio (ve složení Hana Bartoníková — hoboj, Emil Drápela — klarinet, Vavřinec Špaček — fagot), které skladbu premiérovalo 10. prosince 1986 v sále Konzervatoře Brno. Přestože se jedná o dílo instrumentální, je zde již v samotném názvu patrná inspirace českou literaturou, a to přímo skladatelovým oblíbeným spisovatelem, Vladislavem Vančurou. Podobně jako je stejnojmenný román tvořen bohatou jazykovou stavbou, je i tempově převážně mírná skladba psána v husté notové sazbě, která pro své drobné notové hodnoty, tečkovaný rytmus i chromatické běhy vyžaduje vypracovanou techniku interpretů.

Evžen Zámečník (1939—2018) studoval na brněnské konzervatoři housle u Josefa Holuba a Aloise Melezinka a skladbu u Zdeňka Blažka. Ve studiu skladby pokračoval na Janáčkově akademii múzických umění u Jana Kapra. Studium zakončil magisterskou diplomovou prací *Rytmus v hudbě 20. století* pod vedením Miloslava Ištvana. Kompozici se dále studijně věnoval na Hochschule für Musik v Mnichově u Güntera Bialase, kde jej ovlivnili skladatelé Arthur Honegger a Karl Amadeus Hartmann a setkal se zde také se svým dávným přítelem Janem Novákem, žijícím tou dobou v emigraci.

V roce 1982 založil soubor Brno Brass Band (10 žesťových nástrojů a bicí), pro který komponoval skladby s optimistickým, mnohdy i humorným laděním. Významné místo má humor zejména v Zámečnickově operní tvorbě, ke které se řadí trvale úspěšná jednoaktová buffo opera *Fraška o kádi* a dětské opery *Ferda Mravenec* a *Brouk Pytlík*. Mezi hudebně-dramatická díla Evžena Zámečníka patří také muzikál *Rychlé šípy*.

O podobném, laškovném námětu vypovídá také název dnes uváděného díla *Tři grotesky*. Skladba vznikla v roce 2006 rovněž pro Filharmonické dechové trio (tentokrát ve složení Hana Bartoníková — hoboj, Emil Drápela — klarinet, Roman Novozámský — fagot), které ji zahrálo v premiéře 9. října 2007 v Klubu moravských skladatelů. Trojice částí neopouští svižné tempo a v koláži jednotlivých hlasů využívá citace lidových i umělých písní, což odpovídá Zámečnickovu lehkému, humornému stylu.

Skladatel **Radim Bednařík** (* 1979) pochází z Hodonína, nyní umělecky a pedagogicky působí v Brně. Skladbu studoval nejprve na Konzervatoři Brno ve třídě Radomíra Ištvana, kterou roku 2002 zakončil skladbou *Exodus pro dva klavíry*. Ve stejném roce byl přijat na HAMU do třídy Ivany Loudové. Svá kompoziční studia zde završil v roce 2007 skladbou *Strome, kdybys tak promluvil... — památce Jiřího Ortena*, kterou premiérovala Filharmonie Hradec Králové v Rudolfinu. Ve skladatelské činnosti se věnuje zejména instrumentální tvorbě (*Duo pastorale per oboe e percussioni*, *Studie pro dva hráče na bicí nástroje*, *Solo per basso*, *Meditace pro varhany*) a okrajově také scénické hudbě (*Labyrint*, *Ať kvetou lásky*). Pod hlavičkou Ensemble Opera Diversa zazněla v závěru koncertní sezóny 2013/2014 autorova skladba *Hry světla* (2014), a to v podání renomovaného brněnského souboru Miloslav Ištvan Quartett. Mimo to tvorba Radima Bednaříka zaznívá také na koncertech Konzervatoře Brno, kde vyučuje skladbu a hudebně-teoretické předměty.

Skladba *Mikrosvěty IX*, která dnes zaznívá v premiéře, byla složena v létě tohoto roku na míru účinkujícímu tělesu. Autor využil tvůrčí svobodu, která mu byla dána, a skladbu pojal jako vlastní experiment — zvolil pro ni tvar třívěté skladby *attacca* absolutního typu hudby, k němuž neinklinuje příliš často — aby „primárně vyzkoušel svoji hudební poetiku na dechovém komorním obsazení, kterému se delší dobu nevěnoval“. Skladba sestává ze tří v podstatě kontrastních vět, tvořících klasický gradační cyklus s obloukovým zakončením.

První věta celek uvádí unisono melodií a jejím variováním, druhá má charakter scherza a závěrečná, jak už názvy napovídají, kombinuje oba druhy uvažování včetně reminiscence některých motivických tvarů.

Skladba má tři verze — původní je pro sestavu, v níž hoboj střídá anglický roh a klarinet basklarinet, dnes uslyšíme verzi, kde se střídá hoboj a anglický roh a třetí verze je pro standardní obsazení beze změn příbuzných nástrojů. U každé verze dochází k přesně plánovaným barevným rozdílům a vyznění vůči ostatním. Souboru Trio Aperto upřímně děkuji za příležitost vyzkoušet fungování své hudební řeči pro toto klasické obsazení.

Radim Bednařík

Vojtěch Dlask (* 1979) je brněnský skladatel, hudební dramaturg, režisér, publicista a pedagog. Ve své tvorbě se zabývá vztahy a nejednoznačností vysokého a nízkého, často se zde střetává duchovní rovina s podvratným myšlením. V jeho skladbách se vyskytují žánrové přerody, kompozice často vycházejí z literární předlohy. Dlask se cíleně vyhýbá odkazům k tzv. Nové hudbě, jeho styl bývá naopak ovlivněn jeho pracemi pro divadlo. Výběr z kompozic: *Ash Wednesday II*, komorní kantáta pro dechové kvinteto, dvě harfy a vokální kvarteto na verše T. S. Eliota (2004); *Nístěj peci*, diptych pro symfonický orchestr a dětský sbor (2005); *Missa parodia*, scénická kantáta pro tři zpěváky a instrumentální soubor na texty M. Duras a H. Brocha (2007); *Kurví kusy*, klavírní cyklus s obligátním barytonovým sólem (2010); *Prasklá kde duha se klene...*, kantáta pro sbor a instrumentální soubor na slova R. Weinera (2013); *Za Bukem*, smyčcový kvartet s variantou altového sóla (2014).

Novela Celý muž španělského existencialisty Miguela de Unamuno přivedla německého postmodernistu Tankreda Dorsta k napsání hry Fernando Krapp mi napsal dopis. Jsou to oba texty o sebeklamech, o mužské bezohlednosti a ženské manipulativnosti; o lidské samotě, kterou nadlouho nenasytí ani láska.

Dorst si ve hře hraje s mnoha stylovými výpůjčkami, s groteskou, melodramem, paroduje kurtoazní literaturu i ibsenovské drama — znejišťuje diváka v mnoha aspektech a umožňuje tím příběhu nabrat na sebe prvky podobenství. Krapp-Trio postupuje podobně, a navíc sleduje jednotlivé zápletky příběhu Othella a Julie. Výjimkou z přímé návaznosti na jejich drama je vsunutá věta III 1/2, hudební portrét tarotové karty Viselce, muže pověšeného za nohu na laně – bytosti temné, napůl závislé na lidské pomoci a napůl obracející svým pohledem celý svět naruby. Za zády svírá Viselec klíč ke svému tajemství — co jím asi je?

Tato skladba vznikla z původního projektu scénické hudby k představení Buranteatru: Fernando Krapp mi napsal dopis, kde byla původní myšlenka muzikantů na scéně. Z tohoto projektu nakonec sešlo, ale vzniklý materiál posloužil jako základ pro toto trio.

Vojtěch Dlask

O INTERPRETECH

Trio Aperto bylo založeno na půdě Moravského divadla Olomouc v roce 2014. Soubor ve složení Barbora Šteflová — hoboj, Jan Charfreitag — klarinet, Pavel Horák — fagot se zaměřuje na českou soudobou tvorbu, a to zejména na skladby třetí čtvrtiny 20. století. Tento repertoár vychází především z bádání hobojistky Barbory Šteflové, která v rámci své disertační práce vytvořila katalog českých hobojových skladeb právě tohoto období. Trio také aktivně oslovuje skladatele, na svém kontě má několik premiér skladeb českých autorů a pravidelně natáčí premiérové nahrávky pro Český rozhlas. Českou soudobou hudbu propaguje na tuzemských festivalech (Concentus Moraviae, Setkávání nové hudby +, Dny soudobé hudby, Poláčkovo léto v Rychnově nad Kněžnou, Festival Harriet Parish v Žamberku, Forfest Kroměříž). V roce 2019 získalo trio 3. cenu na mezinárodní soutěži komorních souborů AEMC Montecassiano, spojenou s koncertem v italském městě Campregheri. V roce 2020 soubor účinkoval na festivalu L'altra stagione v italském Porto Recanati, v červnu 2020 se aktivně účastnil online konference AEMC Conference of music, communication and performance.

Barbora Šteflová vystudovala hru na hoboj na brněnské konzervatoři u Gabriela Sýkory a Hany Drábkové a poté na Fakultě umění Ostravské univerzity pod vedením Dušana Foltýna, kde také dokončila doktorské studium. Sólově vystoupila v roce 2006 s orchestrem Ensemble Opera Diversa, v letech 2010 a 2018 pak s Janáčkovou filharmonií Ostrava. Těžiště jejího zájmu je v komorní hudbě. V roce 2009 spolupracovala s Kubínovým kvartetem. Spolupracuje s Českým rozhlasem při vytváření premiérových nahrávek komorních skladeb českých autorů. V letech 2009—2017 byla členkou Moravské filharmonie Olomouc, od roku 2011 působí v orchestru Moravského divadla Olomouc. Od roku 2017 je první hobojistkou orchestru Janáčkovy opery Národního divadla Brno. Je členkou souborů Trio Opera, Trio Aperto a kapely HaChucpa. Spolupracuje rovněž s orchestry Brno Contemporary Orchestra a Ensemble Opera Diversa.

Pavel Horák je absolventem Konzervatoře v Brně v oboru hra na fagot u Jiřího Nykodýma a magisterského studia JAMU v Brně ve třídě Romana Novozámského a Jaroslava Kubity. Nyní působí jako první fagotista v orchestru Janáčkovy opery Národního divadla Brno a je členem uskupení Ensemble Opera Diversa. Zúčastnil se několika soutěží: Soutěžní přehlídka konzervatoří v Ostravě (2003 — 2. cena, 2006 — čestné uznání 1. stupně), Pražské jaro (2009), IX. Mezinárodní interpretační soutěž žesťových nástrojů Brno 2013 (postup do 2. kola a čestné uznání). V letech 2008, 2009 a 2011 získal

stipendium k účasti na ISA — Internationale Sommerakademie v rakouském Semmeringu u pedagogů Tomáše Františe, Valerie Popova a Gottfrieda Pokorného. Aktivně se zúčastnil řady interpretačních kurzů a workshopů: např. Francouzsko-česká hudební akademie v Telči (jako komorní hráč ve třídě Michela Raisonsa) a kurzů u Sergio Azzoliniho, Rie Koyama, Patricka Galloise, György Farkas a dalších. Sólově vystoupil s komorním orchestrem Konzervatoře Brno, Moravskou filharmonií Olomouc (koncert Jana Nepomuka Hummela), se souborem Ensemble Opera Diversa (*Koncert a moll* Antonia Vivaldiho) a s Janáčkovou filharmonií Ostrava (*Dvojkonzert pro hoboj, fagot a orchestr* Zdeňka Lukáše). Od roku 2019 natáčí s klavíristou Kostiantinem Tyshkem skladby pro fagot a klavír se zaměřením na brněnské autory pro Český rozhlas.

Jan Charfreitag studoval hru na klarinet na konzervatoři v Pardubicích ve třídě Ludvíka Posekaného (1999) a poté na Institutu pro Umělecká studia Pedagogické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě ve třídě Valtera Vítka (2003). Účastnil se klarinetových interpretačních seminářů na zámku v Žirovnici u Vlastimila Mareše a Jiřího Hlaváče a Mezinárodních klarinetových interpretačních kurzů v Ostravě u Sylvie Hue, Karla Dohnala a Igora Františáka. V současné době je prvním klarinetistou v orchestru opery a operety Moravského divadla v Olomouci, členem klarinetového kvarteta Kantoři, Tria Aperto a učitelem hry na klarinet na ZUŠ v Uničově.

**Plány pro diversní jaro 2021
spolu s dalšími novinkami
představíme v nejbližší možné době,
proto sledujte web, Facebook
a zůstaňte ve spojení!**

facebook.com/operadiversa
operadiversa.cz

Podpořte nás, číslo účtu
205149060/0300
Děkujeme!

TRIO APERTO

MILOŠ ŠTĚDRŮŇ
DALIBOR SPILKA
EVŽEN ZÁMEČNÍK
RADIM BEDNAŘÍK PREMIÉRA
VOJTĚCH DLASK

TRIO APERTO
BARBORA ŠTEFLOVÁ HOBOJ
JAN CHARFREITAG KLARINET
PAVEL HORÁK FAGOT

PROSINEC—7—19—00

Stream koncertu zajišťuje agentura BIATEK.

Koncert se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a statutárního města Brna.